

תכנון מבני נתונים

במהלך הקורס למדנו על מבני נתונים שונים (מערך, רשימה מקושרת, תור, מחסנית, עץ חיפוש בינארי, עץ AVL, עץ 2-3, ערמה).

הדרישות ממבנה נתונים מוצגות תמיד כרשימת פעולות בהן הוא אמור לתמוך וזמן הריצה של כל פעולה.

תרגיל (דוגמה)

הציעו מבנה נתונים שתומך בפעולות הבאות (מניחים שמספר האיברים הנוכחי הוא n):

- הכנסת איבר חדש בזמן $O(1)$;
- חיפוש איבר בזמן $O(n)$;
- הוצאת איבר בזמן $O(1)$ (כשמקבלים מצביע לאיבר שרוצים להוציא);

פתרון

רשימה מקושרת דו-כיוונית. (חשוב שהרשימה תהיה דו-כיוונית בכדי שנוכל להוציא איבר מבלי לקבל מראש מצביע לאיבר הקודם.)

תרגיל (דוגמה)

הציעו מבנה נתונים שתומך בפעולות הבאות (מניחים שמספר האיברים הנוכחי הוא n):

- הכנסת איבר חדש בזמן $O(\log n)$;
- חיפוש איבר בזמן $O(\log n)$;
- הוצאת איבר בזמן $O(\log n)$ (כשמקבלים מצביע לאיבר שרוצים להוציא);

פתרון

עץ AVL או עץ 2-3.

תרגיל (דוגמה)

הציעו מבנה נתונים שתומך בפעולות הבאות (מניחים שמספר האיברים הנוכחי הוא n):

- הכנסת איבר חדש בזמן $O(\log n)$;
- מציאת האיבר המינימלי בזמן $O(1)$;
- הוצאת איבר בזמן $O(\log n)$ (כשמקבלים מצביע לאיבר שרוצים להוציא);

פתרון

ערמה.

כעת ננסה לתכנן מבני נתונים חדשים (מן הסתם יתבססו על מבני הנתונים שלמדנו).

תרגיל

הציעו מבנה נתונים שתומך בפעולות הבאות (מניחים שמספר האיברים הנוכחי הוא n):

- הכנסת איבר חדש בזמן $O(\log n)$;
- חיפוש איבר בזמן $O(\log n)$;
- הוצאת איבר בזמן $O(\log n)$ (כשמקבלים מצביע לאיבר שרוצים להוציא);
- חישוב מספר האיברים בעץ בזמן $O(1)$.

פתרון

נשתמש בעץ AVL סטנדרטי T ובנוסף נממש את השדה $size(T)$ שיחזיק בכל רגע את מספר האיברים הנוכחי בעץ. ביצירת מבנה נתונים חדש נאתחל את $size(T)$ להיות 0 ($O(1)$ עבודה נוספת). בכל פעם שנכניס איבר ל T נגדיל את $size(T)$ ב 1 ($O(1)$ עבודה נוספת). בכל פעם שנוציא איבר מ T נקטין את $size(T)$ ב 1 ($O(1)$ עבודה נוספת). פעולת חישוב מספר האיברים בעץ פשוט תחזיר את המשתנה $size(T)$ ($O(1)$ עבודה בסך הכל).

תרגיל

הציעו מבנה נתונים שתומך בפעולות הבאות (מניחים שמספר האיברים הנוכחי הוא n):

- הכנסת איבר חדש בזמן $O(\log n)$;
- חיפוש איבר בזמן $O(\log n)$;
- הוצאת איבר בזמן $O(\log n)$ (כשמקבלים מצביע לאיבר שרוצים להוציא);
- מציאת האיבר בעל המפתח k הכי קטן בזמן $O(\log n)$ (כאשר k ניתן כפרמטר);

פתרון

נשתמש בעץ 2-3 סטנדרטי T ובנוסף לכל קודקוד x נממש את השדה $size(x)$ שיחזיק את מספר העלים בתת העץ T_x .

הרעיון המרכזי בתחזוקת שדות ה $size(\cdot)$ הוא שאחרי כל שינוי בצומת פנימי y , נעדכן את השדה $size(y)$ להיות סכום שדות ה $size(\cdot)$ של בניו של y בעץ ולאחר מכן נעבור לטפל באבא של y בעץ. מכיוון שגם בתהליך ההכנסה וגם בתהליך ההוצאה מספר הקודקודים שמשתנים בכל רמה הוא קבוע (בפרט כולם בניים לאותו אבא), ומכיוון שמספר הרמות בעץ 2-3 הוא $O(\log n)$, סך כל תוספת העבודה הנדרשת היא $O(\log n)$ (גם בהכנסה וגם בהוצאה).

נסתכל על תהליך הכנסת איבר חדש ל T ונניח שהוספנו את העלה החדש x לעץ. ראשית נאתחל את $size(x)$ להיות 1. כעת נטפס מ x אל השורש ולכל קודקוד פנימי y שמהווה אב קדמון של x , נעדכן את $size(y)$ באופן הבא. אם אין צורך לפצל את y (לכל היותר 3 בניים), אז $size(y)$ מקבל את סכום משתני ה $size(\cdot)$ של בניו של y וניתן להמשיך לאבא של y . אחרת, נניח ש y הוא קודקוד בעל 4 בניים z_1, z_2, z_3, z_4 ואנו מעוניינים לפצל את y ל y_1 (עם בניים z_1, z_2) ו y_2 (עם בניים z_3, z_4). בזמן ביצוע הפיצול נאתחל $size(y_1) = size(z_1) + size(z_2)$ ו $size(y_2) = size(z_3) + size(z_4)$ ולאחר מכן ניתן להמשיך לאבא של y בעץ.

נסתכל על תהליך הוצאת איבר מ T ונניח שהוצאנו את העלה x מהעץ. נטפס מ x אל השורש ולכל קודקוד פנימי y שמהווה אב קדמון של x , נעדכן את $size(y)$ באופן הבא. אם אין צורך להשלים את y בבניים נוספים (לפחות 2 בניים), אז $size(y)$ מקבל את סכום משתני ה $size(\cdot)$ של בניו של y וניתן להמשיך לאבא של y . אחרת, נניח ש y הוא קודקוד בעל בן יחיד. אם ניתן להשלים את y בבן נוסף מאחיו y' , אז נבצע את ההשלמה ואחריה נעדכן את $size(y)$ ואת $size(y')$ להיות סכום משתני ה $size(\cdot)$ של בנייהם בעץ (החדש). אחרת, נבטל את y , נצרף את בנו היחיד של y לאח y' של y ואז נעדכן את $size(y')$ להיות סכום משתני ה $size(\cdot)$ של בניו בעץ (החדש). לאחר מכן ניתן להמשיך לאבא של y בעץ.

כיצד נמצא את האיבר בעל המפתח ה k הכי קטן? נרד במורד העץ מהשורש כשבכל רמה אנחנו מחליטים לאיזה בן להמשיך באמצעות שדות ה $size(\cdot)$ וערך ה k הנוכחי (שמתעדכן כל הזמן).

פסאודו-קוד:

rank(T, k)

1. $x = root(T)$
2. if ($size(x) < k$) then return(NULL) // there is no such element
3. while ($is\_leaf(x) == false$)
  - 3.1. do
  - 3.2. if ($k \leq size(first(x))$)
    - 3.2.1. do // the desired element is in the first subtree
    - 3.2.2. $x = first(x)$
    - 3.2.3. continue
    - 3.2.4. done
  - 3.3. $k = k - size(first(x))$ // accounting for the elements we pass
  - 3.4. if ($k \leq size(second(x))$)
    - 3.4.1. do // the desired element is in the second subtree
    - 3.4.2. $x = second(x)$
    - 3.4.3. continue
    - 3.4.4. done
  - 3.5. $k = k - size(second(x))$ // accounting for the elements we pass
  - 3.6. $x = third(x)$ // the desired element is in the third subtree
  - 3.7. done
4. return(x)